

mit 71de Alders Aar befinder mig ved godt Helbred og usvækket Aandskraft.

Faaborg den 18de December 1835.

Allerunderdanigst

Toxwerdt.

1835. Den 28de December blev jeg allernaadigst endtlediget fra Generalkrigscommissair Embedet for Danmark med min fulde Gage under Navn af Vartpenge, og til Beviis paa Hans Majestæt Kongens Tilfredshed med min lange og nidkjære Embedsførelse udnævnt til Commandeur af Dannebrogens og Ordens Tegnene mig tilsendte, som jeg modtog paa Aarets sidste Dag.

Selvbiografiens Forfatter blev indtil sin Død d. 15. Maj 1848 boende i Faaborg, hvor han ejede en Gaard. I den i Indledningen omtalte Nekrolog gives i faa Linier en sympatetisk Skildring af hans Personlighed, saaledes som den var i hans sidste Aar; bl. a fremhæves det uhildede Blik, hvormed han fulgte Tidens Rørelser, og den Elskværdighed og Fordomsfrihed, han viste i Omgang med yngre Hans Ansigtudtryk beskrives som roligt og bestemt, tilsat med en vis godmodig Ironi, hans Skikkelse som høj og mager, men kraftigt bygget.

Hans hosstaaende Portræt er gengivet i Ætsning efter et Miniaturbillede i Pastel, der ligesom Selvbiografien tilhører hans Sønnedatter Fru Maria Cohn, født Toxwerdt.

Hr. Anders Nilssøn Spydebergs Børn.

Af E. A. Thomle.

I dette Tidsskrifts 3. R. I. S. 276—83 har Hr. Rigsarkivar H. J. Huitfeldt-Kaas meddelt nogle gamle Optegnelser af den i Overskriften nævnte Sogneprest til Spydeberg Hr. Anders Nilssøn, der døde paa Spydebergs Prestegaard 20. Juli 1636 som Provst i Borgesyssels Provsti. Af disse Optegnelser fremgaar det, at nævnte Hr. Anders i sit 1ste Egteskab med Gjerthrud Svendsdatter havde 2 Sønner og 1 Datter og i sit 2det Egteskab, foruden et dødfødt Barn, 2 Døtre og muligens flere Børn, hvilket imidlertid ej kan sees, da de senere Blade mangle i den Bog, hvor de øvrige Optegnelser findes. Meddelelsen antager derfor

ogsaa, at den Siri Andersdatter, hvis Mand, Raad- og Handelsmand i Christiania Christen Eskildsson (Griis) i 1668 i Strøms Kirke i Odalen, hvor Hr. Anders først var Capellan og derpaa i flere Aar Sogneprest, før han kom til Spydeberg, opsatte et Epitaphium over Faderen Eskild Christensson, meget godt kunde være en Datter af Hr. Anders. Dette kan dog ikke have været Tilfældet. Thi den i Optegnelserne nævnte Søn af Hr. Anders Nilsson, Jens Andersson „Spydeberg“, der var født 10. Febr. 1601 og 21. Juli 1621 blev Student fra Oslo Skole, døde 1659 som Sogneprest til Ramnes i Jarlsberg uden at efterlade sig Børn, og paa Skiftet efter ham, der holdtes paa Ramnes Prestegaard 27. Juni 1659, opgives hans Arvinger at være følgende: 1) Broderen Hr. Nils Andersson „Spydeberg“, Sogneprest til Slidre i Valdres (jfr. dette Tidsskrift, 3. R. I. S. 282.) 2) en Søster (Anna?), gift med Hans Thomesson paa Fladeby i Ulensaker, 3) en Søster (Gjerthrud), gift med Hr. Laurits Lauritsson, Svigerfaderens Eftermand som Sogneprest til Spydeberg og Fader til Hr. Hans Lauritsson Spydeberg, der fulgte ham i Embedet og var gift med Gunhild, en Datter af den bekjendte Mag. Kjeld Stub, og endelig 4) en Søster Rønnaug, der maa have været af Faderens 2det Egteskab og sandsynligvis det Barn, der ifølge Optegnelserne blev født 13. Decbr. 1608. Hun maa have været gift med en Anders; thi hendes Søn Povel Andersson gav paa hendes Vegne Afkald for Arven. — Der nævnes saaledes ingen Søster Siri Andersdatter som Arving i Boet, og hun kan derfor heller ikke have været nogen Datter af Hr. Anders Nilsson til Spydeberg. —

Hr. Jens Anderssons Enke hed Maren Bryndtesdatter. Hun var afgaaet ved Døden før 20. Septbr. 1665, og hendes eneste Arving var en „samfød Søster“, hvis Søn Oluf Jensson i Tønsberg gjorde Krav paa en Fordring, stor 400 Rdl., som Boet havde tilgode hos en Borger i Tønsberg (eller som han senere kaldes Borger og Indvaaner i Christiania) Nils Lang ifølge tvende Obligationer af 9. Juni 1656 og 14. Oct. 1659 (sic., vist \approx 1658?). Byfogden i Christiania mente imidlertid, at denne Fordring var forbrudt til Kongens Kasse, fordi den ikke var opgivet paa Skif-

tet efter Hr. Jens, medens dennes Arvinger paastode, at Halvdelen tilkom dem, da de udtrykkelig i det Afkald, de under 14. Juli 1659 havde givet Enken for Arven efter Hr. Jens, havde reserveret sin Ret til samme. Ved Dom afsagt 20. October 1665 af Sorenskriveren i Aker Laurits Bøyesøn, der af Statholderen var beskikket som Sættedommer, fik Mandens Arvinger Ret, idet dog den Fjerdedel, som faldt paa Oluf Jenssøns Part, skulde være forbrudt til Kongen.

Siri Andersdatter kan heller ikke godt være en Datterdatter af Hr. Anders Nilssøn Spydeberg. Vistnok var dennes Datter Rønnaug, som forhen nævnt, gift med en — forresten ukjendt — Anders; men nogen Datter af dette Egteskab kan Siri Andersdatter dog ikke godt være. Da Rønnaug Andersdatter i alle Fald ikke kan være født før 1608, kan hun ikke godt have været gift før c. 1625. Hun kan følgelig heller ikke før c. 1643 havt nogen voksen og giftefærdig Datter. Siri Andersdatter var imidlertid da hun 13. Aug. 1648 i Christiania egtede Handelsmanden Christen Eskildsøn¹⁾, allerede Enke efter Fattigforstander Hans (Nilssøn) Griis, med hvem hun mindst havde 5 Børn,²⁾ og det er derfor ikke tvivlsomt, at hun længe før 1640 maa have været gift 1ste Gang. Der er saaledes vistnok ingen Mulighed for at faa an-

¹⁾ Christen Eskildssøns Fader, Eskild Christenssøn har muligens paa sine ældre Dage været bosat i Strøm (efter Oslo Ildebrand 1624?), siden han er bleven begravet der. Han var maaske en Søn af den Hr. Christen (ikke Christopher) Eskildsøn, der efter Svendsens biografiske Oplysninger var Sogneprest til Gausdal fra 1590 til 1610. Da han efter Epitaphiet er født c. 1581, altsaa før Hr. Christen blev Sogneprest til Gausdal, kan han jo muligens ogsaa været født i Strøm, hvor Faderen da kan have været Capellan (?).

²⁾ Nemlig: 1) Nils Hanssøn Griis, Kjøbmand i Christiania, hvor han 21. Febr. 1672 blev gift med Maren Gjevoldsdatter. Han døde paa Holm i Aas Prestegjeld før 5. Marts 1705. 2) Martha, gift i Christiania 21. Novbr. 1658 med Sigvord Pederssøn i Christiania. 3) Else, gift i Christiania 21. Aug. 1664 med Directeur over Hassels Jernverk Lars Nilssøn Hammer. 4) Anna, gift i Christiania 21. Novbr. 1658 med Sadelmager der Michel Nilssøn, og 5) Kirsten, gift med Thomas Pederssøn, Forpagter af Hamar Gods. — Christen Eskildssøns Fader, Eskild Christenssøn, som døde 1634 og blev begravet i Strøms Kirke, var gift med Maren Arildsdatter (Gyldensø), der endnu i 1683 boede paa Fladeby i Enebak, hvor hun da 2den Gang var gift med Christen Larssøn (jfr. dette Tidsskrift, 2. R. IV. S. 199).

bragt hende hverken som Datter eller Datterdatter af Hr. Anders Nilsson.

Raadmand Christen Eskildsson (Griis), der var gift med Siri Andersdatter, kaldes af Sognepresten til Trøgstad, Hr. Nils Lauritsson Muus for „Svoger“, og man kunde derfor med nogen Grund formode, at Siri var Datter af Muus's Formand som Sogneprest til Trygstad, Hr. Anders Evenssøn,¹⁾ hvis Enke Ide Pedersdatter nemlig efter Mandens Død 2den Gang blev gift med Hr. Nils. Christen Eskildsson vilde med andre Ord have været gift med Muus's Steddatter, hvilket paa fyldestgjørende Maade vilde have forklaret Brugen af Ordet „Svoger“, der sedvanligvis i den Tids Sprog brugtes i Stedet for Svigersøn. Sagen kan dog heller ikke forholde sig saaledes. Hr. Anders Evenssøn²⁾ havde nemlig i sit Egteskab med Ide Pedersdatter kun 2 Sønner Even og Anders, og Siri kan derfor ikke have været hans Datter af dette Egteskab. Selv om man antager, at Hr. Anders Evenssøn kan have været gift, førend han 1642 egtede Ide Pedersdatter, hvortil der iøvrigt ingen Grund er, kan Siri alligevel ikke være nogen Datter af ham, da Hr. Anders selv først blev Student fra Oslo Skole 22. Novbr. 1634 og Siri, efter hvad der tidligere er bemærket, maa have været født mange Aar før denne Tid.

Ide Pedersdatter, der som foran oplyst var gift med 2de

¹⁾ Han var en Søn af en Handelsmand i Oslo Even Anderssøn og Martha Hansdatter og havde en Broder, Hr. Oluf Evenssøn, Sogneprest til Gjerdrum og en Søster Ingeborg Evensdatter, gift med Hr. Nils Christenssøn, Sogneprest til Romedal. Martha Hansdatter var Datter af Handelsmand Hans Hellesøn, † i Oslo 1620, og havde — foruden en Søster Elen Hansdatter, gift med Hr. Christen Stephenssøn Bang, Sogneprest til Romedal — endnu en Søster, hvis Søn var Arnt Torstenssøn i Christiania. Denne Arnt Torstenssøn kaldes 1662 for Oluf Torstenssøn d. æ.'s „Broder“ og man skulde derfor næsten tro, at Torsten Colbjørnsson paa Arneberg, der var født 1580, 1ste Gang har været gift med en Datter af Hans Hellesøn, som vistnok var Broder af Bertel Hellesøn, og at saaledes Arnt Torstenssøn kan have været Halvbroder af Oluf Torstenssøn d. æ. og hans Sødskende.

²⁾ Hr. Anders Evenssøn var først (Rektor?) ved Frederiksstads Skole, af lagde 25. Juli 1640 Ed som Capellan hos Hr. Peder Povelsson i Trøgstad og 15. Juli 1642 som Sogneprest sammesteds. Han skal være død i Embedet 26. Marts 1645 og efterfulgtes af Hr. Nils Muus, der 9. Aug. 1646 egtede Enken.

Sogneprester til Trøgstad, var selv Datter af den tidligere Sogneprest der Hr. Peder Povelssøn „Ingnevallensis“, der 13. Sept. 1608 aflagde Ed som Capellan hos Hr. Sigurd (Sivord) Pederssøn, der 1619 skal have afstaaet ham Embedet. Hr. Peder Povelssøn døde som Sogneprest til Trøgstad 1642 efterladende sig Enke Anna Bentsdatter og 7 uforsørgede Børn. En af hans Sønner var den Bent Pederssøn, der 2. Aug. 1664 erholdt Bestalling som Sorenskriver i Gran, Jevnaker, Land, Aurdal, Slidre og Vang, 3: i Hadeland, Land og Valders Sorenskriveri (Best. comf. 13. Sept. 1670). Den 27. Febr. 1688 afstod han Embedet til Michael von Schönberg, men forbeholdt sig Lands Prestegjeld for sin Livstid, og der døde han paa Gaarden Berg 1698 uden at have Børn med sin Hustru Kirsten Andersdatter, der afgik ved Døden et Par Aar senere. Paa Skiftet efter Manden, der holdtes paa Berg 17. Maj 1698, opgives hans Arvinger at være følgende: 1) Broderen Siver Pederssøn i Christiania. Han var som S. 19 Note 2 nævnt gift med Martha Hansdatter Griis. 2) Broderen Jens Pederssøn paa „Skouhoug“ (3: Sjønhaug) i Trøgstad. 3) Søsteren Ide Pedersdatter, der var født i Trøgstad Prestegaard 10. Novbr. 1624 og døde der 13. Decbr. 1672, hendes efterladte Børn, nemlig: a) Hr. Even Anderssøn, Sogneprest til Biri¹⁾ b) Bent Nilssøn Muus (født paa Trøgstads Prestegaard 15. Juli 1660.) c) Anna Nilsdatter (født paa Trøgstads Prestegaard 14. Mai 1663) i Høland. d) Bente Marie Nilsdatter, (født paa Trøgstads Prestegaard 11. Febr. 1667.) e) Else Nilsdatter Muus — 4) Søsteren Else Pedersdatter. 5) Søsteren Kari Pedersdatter og 6) en Halvsøster Dorthe Pedersdatter, der var død, men havde efterladt 2 Børn: a) Peder Lauritsøn og b) Karen Lauritsdatter. — Hr. Peder Povelssøn maa dog have haft flere andre Børn. Thi den foranførte Sogneprest til Trøgstad Hr. Nils Muus, der var gift med Datteren Ide Pedersdatter, nævner i nogle Optegnelser i Trøgstads ældste Kirkebog, at han den 4de Januar 1662 gjorde Regnskab med sin Svoger Siffuer Pederssøn baade om hans Fadersarv og om Arven efter hans

¹⁾ Broderen Anders maa vel altsaa da have været afgaaet ved Døden uden Børn. Han levede ved Stedfaderens Død i 1685.

salig Broder Poul og hans salig Søster Margrethe. Efter dette maa altsaa Hr. Peder Povelssøn have været 2 Gange gift og i sit 1ste Egteskab i alle Fald kun have havt en eneste Datter, der levede og efterlod Børn, og i 2det Egteskab 6 eller maaske 8 Børn, af hvilke de to vare døde, formodentlig i ung Alder ugifte eller i ethvert Fald uden Børn, hvis det ikke tør antages, at et eller flere af de døde Børn have været af 1ste Egteskab. Det sandsynlige er vel, at Hr. Peder 1ste Gang har været gift med en Datter af Formanden Hr. Sigurd (Sigvord) Pederssøn og Margrethe Nilsdatter, en Søster af Oslobispen, den bekjendte Jens Nilssøn. Det kan dog neppe have været Datteren Anne Sigurdsdatter, men formodentlig en noget yngre Søster af hende, da Anne vistnok vilde være for gammel. Som man ser, findes heller ikke Navnet Anna blandt Børnene, men baade Sigurd, Margrethe, Povel og Bent. Hr. Peder Povelssøns 1ste Hustru maa i ethvert Fald være død før 1624, da Ide blev født, og maaske flere Aar tidligere, saaledes at Peder Povelssøns Egteskab med Anna Bentsdatter senest maa have fundet Sted i 1623, maaske adskilligt tidligere, hvis der af første Egteskab har været flere Børn. Hans anden Hustru Anna Bentsdatter¹⁾ levede endnu

¹⁾ Denne Anna Bentsdatter maa vistnok have været i nær Slægt med Sr Nils Bentsøn, der 1647 forekommer som Foged i Lier og i 1661—64 som Foged i Hadeland, Land og Valders Fogderi. Anna Bentsdatter's Søn Bent Pederssøn var nemlig, før han i 1662 blev Sorenskriver i Land, Hadeland og Valders, Skriverkarl eller Fuldmægtig hos Fogden Nils Bentsøn, i hvis Tjeneste han var 1657. Det er derfor muligt, at Anna Bentsdatter har været Fogdens Søster. I saa Fald vilde rigtignok denne faa 2 Søstre af Navnet Anna, hvad der vel ikke er noget til Hinder for, men dog maaske er mindre sandsynligt. Skiftet efter Fogden Nils Bentsøn eller maaske snarere efter hans Kone, Maren Jonasdatter, holdtes paa Tuf 22. Oct. 1668, og deres Børn vare følgende 4: 1) Bent, der 1677 var udenlands. 2) Jonas. 3) Christian og 4) Anna Margrethe, der senere blev gift med en Christian Irgens og udtrykkelig kaldes for Broderdatter af den Anna Bentsdatter, der var gift 1) med Raadmand i Christiania, Jacob Eggertsøn Stockfleth og 2) med Lagmand Jørgen Philipssøn. Da det et Sted heder, at Fogden Nils Bentsøn døde 1669, er det anførte Skifte formodentlig efter hans 1ste Hustru, og Nils Bentsøn maa da som en gammel Mand 2den Gang have egtet Lisbeth Ottesdatter (Gyldenaar), Datter af Lagmand paa Oplandene Otte Mogenssøn og Karen Christophersdatter (Hak), en Sønne datter af Oslobispen Mag. Jens Nilssøn, der som Enke kort efter Mandens Død c. 1670 igjen blev gift med Oberst Georg (Jørgen) Reich-

15. Juni 1665, da hun holdt et Datterbarn over Daaben, men naar hun døde kjendes ikke.

wein (jfr. Gjessings Jubellærere, II. 2. S. 320 f. og dette Tidsskrift, 2. R. II. S. 163, Noten og 4. R. III. S. 81.) En Søster af Anna Bentsdatter og Fogden Nils Bentssøn var ogsaa den Cathrine Bentsdatter, der var gift med Sogneprest til Lom Povel Nilssøn Friis, hvilket fremgaar deraf, at Anna Bentsdatter Sønnestøn Sogneprest til Gausdal Hr. Ole Stockfleth i 1695 fik kgl. Bevilling til at egne Cathrine Bentsdatter's Datterdatter Maren Hammer, uanseet at de vare i 3die Led beslægtede, hvilket Slegtskab alene kan være begrundet deri, at begges Bedstemødre vare Søstre. Maaske ogsaa den Søren Bentssøn, der omtrent samtidigt var Sorenskriver i Sigdal og Modum, hvor han døde paa Spaaen 1679, kan have været Broder af Nils Bentssøn. Søren Bentssøn efterlod sig Enken Anna Jensdatter og følgende 7 Børn: 1) Søren, 2) Bent, 3) Nils, 4) Christian, 5) Evert, 6) Jens og 7) Trugels, af hvilke alene den sidste var umyndig ved Faderens Død. Af disse Børn var vistnok kun den sidste af Egteskabet med Anna Jensdatter. Tidligere havde han maaske været gift 2 Gange, i alle Fald en Gang med Anna Evertsdatter Hiort, en Datter af Sogneprest til Stange Hedemarken Hr. Evert H. — hvis Moder var en Søster af Oslobispen Jens Nilssøns Kone — og Anna Christine Budde, hvilket sees deraf, at Anna Malthesdatter, en Datter af Hr. Malthe Christenssøn og (Martha?) Eversdatter Hiort, 29. Marts 1668 skjænkede sin Moster Anna Evertsdatter og hendes 2 Sønner Edvard og Jens Sørensønner til Skolegang 200 Rdl. paa Grund af den gode Tilsyn, hendes Moster havde ydet hende i hendes Sygdom og Svaghed. Saavel Anna Malthesdatter som Marthas Evertsdatter Hiort, vare døde i Huset hos Søren Bentssøn før 1679.

Gaver til Samfundets Bibliothek.

Samfundet har modtaget fra

Oberst *Hans Bassø*: Stamtavle over Familien Bassø samt nogle Oplysninger om Familierne Aalborg, Haslund, Hiort, Holst, Nørbech, Oftedahl og Smith. Kristiania 1899.

Forlagsboghandler *Otto B. Wroblewski*: Om Boghandelen i Danmark i det 19. Aarhundrede. Et Tidsbillede, trykt som Manuskript. Kbh. 1901.

Prof., Dr. med. *Krabbe*: En med Bistand af Arkivar Thiset udgiven Stamtavle over den paa Damgaard hjemmehørende danske Adelslægt Krabbe, trykt som Manuskript. Kbh. 1901.

Sognepræst *Vilhelm Bang*: Aarhus Stifts Biskopper efter Reformationen. Aarhus 1901.

M. S. (Michael Sundt): Vort jubilæum som femtiaars-Student 1901. Trykt som Manuskript. Kristiania 1901.
